

**RAPORT ANUAL DE PROGRES
PRIVIND IMPLEMENTAREA PROIECTULUI
„REDUCEREA IMPACTULUI INFECȚIEI HIV ÎN REPUBLICA
MOLDOVA”
ANUL 2010**

Raport alcătuit de Centrul pentru Politici și Analize în Sănătate

INFORMAȚII GENERALE DESPRE GRANT

Titlul Proiectului	Reducerea impactului infecției HIV în Republica Moldova, 2010-2014
Donator:	Fondul Global pentru Combatere a SIDA, Tuberculozei și Malariei
Runda:	8
Numărul grantului	MOL-809-G06-H
Recipientul Principal:	Centrul pentru Politici și Analize în Sănătate (Centrul PAS)
Data semnării acordului:	04 ianuarie 2010
Finanțarea solicitată:	16,723,816.00 Euro pentru cinci ani
Finanțarea aprobată:	Faza 1: 7,102,866.00 Euro Faza 2 ¹ :
Durata fazei:	01 ianuarie 2010 – 31 decembrie 2011 01 ianuarie 2012 – 31 decembrie 2014
Perioada cuprinsă de prezentul raport:	01 ianuarie 2010 - 31 decembrie 2010

¹ Faza 2 se negociază după 18 luni de la demarare proiectului în funcție de implementarea fazei 1.

ACRONIME ȘI ABREVIERI

APL	Autoritate Publică Locală
CNC	Consiliul național de coordonare a programelor naționale de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, infecțiilor cu transmitere sexuală și control al tuberculozei
CTV	Consiliere și testare voluntară
DDVR	Dispensarul Dermato-Venerologic Republican
DNR	Dispensarul Narcologic Republican
Fondul Global	Fondul Global pentru Combaterea SIDA, Tuberculozei și Malariei
FSM	Fundația Soros-Moldova
GTL	Grup Tehnic de Lucru
IDOM	Asociația Obștească „Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova”
M&E	Monitorizare și Evaluare
MMPSF	Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei
MS	Ministerul Sănătății
ONG	Organizație Neguvernamentală
PTH	Persoanele care trăiesc cu HIV
ȘSP	Școala de Sănătate Publică
TARV	Tratament antiretroviral
TS	Terapie de substituție
UDI	Utilizatori de droguri injectabile
USM	Universitatea de Stat din Moldova
USMF	Universitatea de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”

CUPRINS

INTRODUCERE	4
DESCRIEREA GENERALĂ A PROIECTULUI	5
SUMARUL REALIZĂRILOR	7
ACTIVITĂȚILE IMPLEMENTATE ȘI REZULTATELE	9
OBIECTIVUL 1. ÎMBUNĂTĂȚIREA PERFORMANȚEI PROIECTULUI FONDULUI GLOBAL, RUNDA A VI-A	9
OBIECTIVUL 2. ÎMBUNĂTĂȚIREA CALITĂȚII VIEȚII PERSOANELOR CARE TRĂIESC CU HIV	15
OBIECTIVUL 3. FORTIFICAREA LIGII NAȚIONALE A PTH	24
UTILIZAREA FONDURILOR	26

Introducere

Ca urmare a necesității diminuării impactului infecției HIV în Republica Moldova, precum și costului ridicat al intervențiilor complexe în domeniu, Consiliul național de coordonare a Programelor Naționale de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, infecțiilor cu transmitere sexuală și control al tuberculozei a solicitat ajutor financiar suplimentar de la Fondul Global de Combatere a SIDA, Tuberculozei și Malariei în cadrul Rundeii a 8-a.

În rezultat, Fondul Global a aprobat finanțarea Aplicației înaintate de CNC în scopul susținerii activităților stipulate în Programul Național de profilaxie și control al HIV/SIDA și infecțiilor cu transmitere sexuală.

Începând cu Runda a 8-a, în conformitate cu cerința donatorului, este implementat mecanismul dublu de urmărire a finanțării (Dual tracking finance), respectiv resursele financiare ale Fondului Global destinate țării sunt gestionate prin intermediul a doi Recipienți Principali - guvernamental și neguvernamental.

Centrul pentru Politici și Analize în Sănătate (Centrul PAS), organizație independentă, neguvernamentală, necomercială și non-profit, a fost selectat în calitate de Recipient Principal neguvernamental de către CNC în baza unui concurs deschis și transparent.

Astfel conform acordului de grant nr. MOL-809-G06-H, Centrul PAS gestionează un grant în mărime de 7,102,866.00 Euro pentru prima fază de implementare (01 ianuarie 2010 – 31 ianuarie 2011).

Acordul de grant a fost semnat pe data de 04 ianuarie 2010 de către Fondul Global și Centrul PAS, 01 ianuarie 2010 fiind data de lansare a implementării Grantului.

În conformitate cu Aplicația țării și acordul de grant au fost contractați patru Sub-recipienți pentru implementarea anumitor componente ale proiectului:

- Fundația Soros-Moldova
- Asociația Obștească "Liga persoanelor care trăiesc cu HIV din Moldova"
- Asociația Obștească "Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova"
- Asociația de binefacere "Viața Nouă"

Centrul PAS împreună cu Sub-recipienții implementează activitățile grantului în strânsă colaborare cu Consiliul național de coordonare a Programelor Naționale de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, infecțiilor cu transmitere sexuală și control al tuberculozei, Ministerul Sănătății, Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei, instituțiilor din subordinea ministerelor, autoritățile publice locale, Oficiile UNAIDS și OMS din Moldova și organizațiile neguvernamentale active în domeniul HIV/SIDA.

Descrierea generală a Proiectului

Programul „Reducerea impactului infecției HIV în Republica Moldova” în cadrul Grantul Fondului Global, Runda a 8-a, intenționează să mărească suportul și îngrijirea PTH prin extinderea programelor și serviciilor existente și prin introducerea modelelor inovative de suport și îngrijire orientate spre client. Programul va asigura asistență psiho-socială și de compliance la tratament pentru 8,000 PTH prin oferirea de granturi ONG-urilor active în domeniul HIV/SIDA și prin suportul echipelor multidisciplinare. Programul va fortifica capacitatea echipelor multidisciplinare care funcționează sub umbrela Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei care pot presta servicii comunitare pentru PTH și copii, precum și identifica persoanele care trăiesc și sunt afectate de HIV care necesită servicii de protecție socială, mărind astfel accesului universal și acoperirea cu servicii sociale a grupului țintă.

Pe lângă toate acestea, sunt planificate unele activități care îi vizează pe utilizatorii de droguri injectabile infectați cu HIV. Obiectivele acestor activități presupun identificarea UDI și referirea la tratamentul de substituție cu metadonă. Se planifică creșterea ratelor de înrolare și astfel îmbunătățirea ratei de succes a proiectului din Runda a VI-a. Acesta este scopul principal al intervențiilor orientate către UDI activi care de regulă necesită mai mult suport pentru a rămâne aderenți la TS, cu scopul de a micșora rata înaltă de abandon atestată la moment. Asemenea activități vor fi implementate inclusiv în penitenciarele din Moldova (minimum 5).

Programul de asemenea prevede instituirea, susținerea și fortificarea centrelor comunitare sociale pentru PTH. Aceasta presupune a fi o inițiativă asociată dintre autoritățile publice locale și ONG-urile din domeniu pentru a reduce golurile actuale în sistemul de servicii sociale. Centrele comunitare urmează a fi amplasate în fiecare dintre cele 4 regiuni ale Moldovei (Nord, Sud, Centru și regiunea din stânga Nistrului) și susținute după finalizarea programului de autoritățile publice. Pe lângă serviciile de suport legal și îngrijire oferite, aceste centre, de asemenea, vor servi ca mijloace principale pentru livrarea altor componente ale îngrijirii generale și a pachetului de asistență, inclusiv consiliere, grupuri de ajutor reciproc și obținerea unei profesii.

O altă componentă a proiectului va fi axată pe protecția și promovarea drepturilor persoanelor infectate și afectate de HIV. Un șir de activități comprehensive vor fi orientate spre furnizarea și asigurarea suportului legal/rezolvarea litigiilor pentru PTH, prevenirea încălcării drepturilor persoanelor infectate sau afectate de HIV, instruirea avocaților și juriștilor în HIV, revizuirea curriculum-ului universitar pentru juriști în vederea reflectării aspectului HIV/SIDA și protecției legale a drepturilor omului.

Programul va dezvolta standarde și va instrui furnizorii de servicii de îngrijire paliativă pentru pacienții incurabili care necesită îngrijire la domiciliu sau îngrijire pe viață. O Secție de Îngrijire Paliativă va fi renovată, echipată și ulterior întreținută de către stat.

Scopul și obiectivele proiectului:

Scopul întregului program este de a reduce morbiditatea, mortalitatea și impactul HIV asupra Persoanelor care trăiesc cu HIV. Acesta are la bază 3 obiective principale:

- 1) de a îmbunătăți performanța proiectului Fondului Global, Runda a VI-a
- 2) de a îmbunătăți calitatea vieții Persoanelor care trăiesc cu HIV
- 3) de a crește capacitățile Ligii persoanelor care trăiesc cu HIV

Grupurile țintă/beneficiarii:

- Grupurile țintă directe

Grupurile țintă directe ale acestui program sunt toți adulții și copiii infectați cu HIV din Moldova. Conform estimărilor către finele anului 2013 numărul cumulativ al PTH va atinge cifra de 12,000 persoane. Pe lângă toate acestea, Liga PTH din Moldova va fi susținută și consolidată.

- Beneficiarii indirecti

Beneficiarii indirecti ai acestui program sunt specialiștii în sănătate și protecție socială: mandatarii principali ai instituțiilor naționale și ai instituțiilor relevante din domeniu, furnizorii de servicii de medicină primară, medicii infecționiști, membrii echipelor ARV, studenții colegiilor și universității de medicină, studenții departamentelor de asistență socială în cadrul universităților din Moldova, asistenții sociali, managerii din sistemul de sănătate, furnizori de servicii în domeniul HIV/SIDA, reprezentanții ONG-urilor și avocații/juriștii activi în domeniul HIV/SIDA, etc.

Direcțiile de activitate:

Pentru atingerea obiectivelor propuse sunt implementate un șir de activități orientate spre:

Obiectivul 1

- Îmbunătățirea performanțelor atinse în cadrul Runderi 6 (Ref I)
- Stabilirea unei abordări complexe în prestarea serviciilor pentru PTH (Ref II)
- Îmbunătățirea cunoștințelor prestatorilor de servicii sociale în domeniul HIV/SIDA (Ref IV)
- Instituționalizarea instruirii prestatorilor de servicii în domeniul HIV/SIDA prin e-learning (învățământ la distanță) (Ref V)
- Favorizarea parteneriatelor în asistența socială pentru PTH (Ref VI)
- Fortificarea capacității instituționale pentru prestarea serviciilor sociale pentru PTH (Ref VII)

Obiectivul 2

- Instruirea personalului medical în tratamentul HIV/SIDA și îngrijire în conformitate cu protocoalele OMS (Ref III)
- Asigurarea suportului PTH în îngrijirea paliativă prin instituirea Secției de Îngrijire Paliativă (Ref VIII)
- Promovarea și îmbunătățirea aderenței la TARV (Ref IX)
- Asigurarea identificării și aderenței la TS a UDI prin asistența ONG-urilor (Ref X)
- Suport pentru copii infectați și afectați de HIV (Ref XI)
- Instituirea centrelor sociale regionale pentru PTH (Ref XII)
- Evaluarea situației drepturilor omului în contextul HIV/SIDA (Ref XIII)
- Asigurarea asistenței juridice și litigării (Ref IV)

Obiectivul 3

- Suport pentru Liga PTH (Ref XV)

Sumarul realizărilor

Pe parcursul anului 2010, au fost revizuite curriculum-urile în domeniul HIV/SIDA pentru formarea profesională inițială și continuă a specialiștilor medicali, formarea continuă a asistenților sociali comunitari și juriștilor. În rezultatul revizuirii au fost elaborate:

- ghidul pentru profesori și suportul de curs pentru elevi în cadrul formării profesionale inițiale în "Infecția HIV" pentru colegiile de medicină și farmacie;
- materialul didactic pentru corpul profesoral-didactic și pentru studenții facultății medicină generală în "Infecția cu HIV/SIDA: etiopatogenie, tablou clinic, diagnostic, tratament" pentru universitatea de medicină și farmacie (versiunea preliminară);
- modulul de instruire a asistenților sociali în domeniul HIV/SIDA;
- modulul de instruire a asistenților parentali profesioniști în domeniul HIV/SIDA și îngrijirea și suportul copiilor infectați sau afectați de HIV;
- notele de curs și material pentru orele de seminar la subiectul "Protecția drepturilor persoanelor care trăiesc cu HIV/SIDA", pentru disciplina "Protecția internațională a drepturilor";
- notele de curs și materiale pentru orele de seminar la subiectul "Persoanele care trăiesc cu HIV în calitate de consumatori de servicii de sănătate" pentru disciplina "Drept medical".

O direcție prioritară a proiectului a constituit-o îmbunătățirea cunoștințelor despre HIV/SIDA și consolidarea capacităților specialiștilor din domeniile medical, social, juridic, precum și membrilor echipelor multidisciplinare și reprezentanților ONG-urilor implicate în prestarea serviciilor de îngrijire și suport PTH și familiilor acestora. Tabelul de mai jos sumează cursurile de instruire organizate în anul 2010 și numărul participanților.

Denumirea cursului de instruire	Numărul participanților
Studierea aprofundată a tratamentului antiretroviral, Kiev, Ucraina	26 reprezentanți ai echipelor multidisciplinare în TARV
Co-infecția TB/HIV, Kiev, Ucraina	20 medici infecționiști și ftziopneumologi
Infecția cu HIV, tratamentul antiretroviral la maturi și adolescenți, București, România	7 medici infecționiști
Managementul cazului cu HIV, Sankt Petersburg, Federația Rusă	26 reprezentanți ai echipelor multidisciplinare
Infecția HIV la copii, tratamentul antiretroviral, București, România	4 medicii infecționiști-pediatri

Informații generale despre HIV/SIDA și e-learning ca instrument de învățământ la distanță	69 medici de familie și manageri din sistemul de sănătate
Infecția cu HIV și predarea acestui subiect în cadrul colegiilor de medicină	25 profesori ai colegiilor de medicină și farmacie
Îngrijirile paliative în infecția cu HIV	24 medici, asistenți medicali, psihologi
Supravegherea medicală a pacienților infectați cu HIV	45 medici infecționiști
HIV/SIDA, planificare strategică și M&E	24 specialiști din cadrul MMPSF
Sistemul de protecție socială în domeniul HIV/SIDA	156 asistenți sociali din sistemul social public
Asistența maternală profesională a copiilor infectați sau afectați de HIV în cadrul sistemului de asistență socială	74 părinți adoptivi și personal al căminelor de tip familial
Managementul cazului cu HIV	52 reprezentanți ai ONG-urilor
Protecția și asistența victimelor traficului de ființe umane, violenței în familie și persoanelor infectate cu HIV/SIDA în cadrul Sistemului Național de Referire	102 reprezentanți ai echipelor multidisciplinare raionale
HIV/SIDA necesitățile speciale ale copiilor infectați sau afectați de HIV	36 lucrători din taberele de vară
HIV/SIDA și drepturile omului (TOT)	14 formatori
Drepturile omului, nediscriminarea, confidențialitatea și repararea prejudiciilor morale pentru persoanele care trăiesc cu HIV	244 avocați / juriști
HIV/SIDA și drepturile omului	34 reprezentanți ai ONG-urilor și avocați/juriști
Monitorizarea programelor de îngrijire și suport pentru PTH	27 reprezentanți ai ONG-urilor
Îngrijiri paliative pentru persoanele cu HIV	44 asistenți sociali din ONG-uri
Managementul organizational	22 reprezentanți ai ONG-urilor
Curs de inițiere în implementarea activităților de program	25 reprezentanți ai ONG-urilor membri /parteneri ai Ligii
Planificarea strategică a Ligii PTH și ONG-urilor membri ai Ligii	25 reprezentanți ai Ligii, ONG-urilor membri și activiști
Documentare și raportare	25 reprezentanți ai ONG-urilor membri /parteneri ai Ligii

În paralel a fost lansată o inițiativă inovatoare în vederea consolidării capacităților prestatorilor de servicii medicale în HIV/SIDA prin învățământul la distanță (e-learning), dezvoltată platforma Web e-learning (<http://www.elearning.public-health.md/login/index.php>) și elaborat curriculum-ul pentru instruirea la distanță a specialiștilor.

A fost asigurată îngrijirea și suportul PTH și familiilor acestora, inclusiv copiilor infectați și afectați de HIV, prin intermediul ONG-urilor (Liga PTH) care au oferit beneficiarilor

consiliere medicală, asistență psihologică, consiliere socială, asistență de la egal la egal, servicii de referire, grupuri de ajutor reciproc, informare și educare, îngrijire la domiciliu, suport alimentar, îmbrăcăminte și rechizite școlare pentru copiii infectați cu HIV, etc. Pe parcursul anului au beneficiat de servicii de îngrijire și suport 3,717 persoane care trăiesc cu HIV și peste 1,400 membri ai familiilor acestora. 588 PTH adulți au beneficiat de pachete alimentare trimestriale pentru a asigura aderența la TARV. 236 copii 65 au beneficiat de pachete alimentare, inclusiv 65 copii HIV infectați care au primit semestrial și câte un set de îmbrăcăminte și rechizite școlare.

PTH au beneficiat, de asemenea, de asistență juridică oferită gratuit în cadrul proiectului. În total 142 PTH au primit asistență în probleme de ordin legal, civil (inclusiv divulgarea statutului HIV), administrativ. Din 29 de cazuri de încălcare a drepturilor PTH preluate pentru litigarea strategică o parte au fost soluționate pozitiv, o parte sunt în proces de examinare la Curtea Națională iar unul au ajuns la Curtea Europeană pentru Drepturile Omului.

Instituirea centrelor regionale sociale pentru persoanele infectate și afectate de HIV a fost o altă direcție prioritară de activitate în scopul creșterii calității vieții persoanelor cu HIV. Asemenea centre vor fi deschise în patru regiuni ale țării: Centru – Chișinău, Nord – Bălți, Sud - Comrat și Regiunea de Est - Tiraspol. Pe parcursul anului 2010 au fost identificate locațiile, proiectate centrele și lansate lucrările de reabilitare a centrelor din municipiile Chișinău, Bălți și Tiraspol și a fost elaborat conceptul centrului regional social pentru persoanele infectate și afectate de HIV.

Totodată a fost proiectată și lansată renovarea și echiparea Secției de Îngrijiri Paliative, amplasate în incinta IMSP Dispensarul Dermatovenerologic Republican, vizavi de Secția de tratament a persoanelor HIV infectate și bolnave cu SIDA.

Un alt component al proiectului a fost orientat spre suportul UDI în vederea creșterii aderenței la TS și creșterii calității vieții UDI. Pe parcursul anului au fost instituite patru centre regionale de zi în Chișinău, Bălți, Cahul și Tiraspol care prestează servicii UDI, inclusiv din sectorul penitenciar, și familiilor acestora. 225 UDI au beneficiat de cel puțin trei servicii oferite în cadrul centrelor, iar persoanelor aflate în TS, inclusiv din penitenciare, le-au fost distribuite 648 pachete alimentare.

Informația detaliată referitor la activitățile implementate și rezultatele atinse este prezentată mai jos.

Activitățile implementate și rezultatele

OBIECTIVUL 1. Îmbunătățirea performanței proiectului Fondului Global, Runda a VI-a

Ref I: Îmbunătățirea performanțelor atinse în cadrul Rundeii 6 Aria serviciilor oferite: Fortificarea sistemului sănătății

Activitatea: Consolidarea capacităților specialiștilor medicali din serviciul de tratament ARV în managementul cazului cu HIV în străinătate

Statut: finalizată

Pe parcursul anului 2010, Centrul PAS în colaborare cu Ministerul Sănătății a organizat trei cursuri de instruire în străinătate pentru specialiștii medicali din țară.

Două cursuri de instruire, în perioada 21–25 iunie 2010 și respectiv 22-26 noiembrie 2010, au fost organizate în Kiev, Ucraina de către organizația ucraineană "Chas Zhittya Plus" în colaborare cu Departamentul HIV al Institutului de Epidemiologie și Boli Infecțioase „L.V. Gromashevskiy,, din cadrul Academiei de Științe Medicale din Ucraina (Clinica Lavra).

Primul curs axat pe "Studierea aprofundată a tratamentului antiretroviral" a abordat TARV la adulți și adolescenți, monitorizarea eficacității, toxicității, respectarea regimului de tratament și tratamentul pacienților cu coinfectia TB sau/și HVB, HVC și a fost destinat reprezentanților echipelor multidisciplinare implicate în realizarea tratamentului antiretroviral (manageri, medici, asistențe medicale, asistenți sociali). 26 specialiști au participat la acest curs.

Cel de al doilea curs de instruire a fost axat pe "Co-infecția TB/HIV" și destinat medicilor infecționiști și ftiziopneumologi care acordă asistență persoanelor cu HIV. Cursul a abordat etiopatogenia infecției cu HIV și tuberculozei, particularitățile clinice, de diagnostic și tratament al tuberculozei la pacienții infectați cu HIV, monitorizarea eficacității, toxicității, respectarea regimului de tratament și particularitățile co-infecției TB/HIV la gravide și UDI. 20 specialiști au participat la acest curs.

Al treilea curs de instruire a fost organizat în perioada 04-08 octombrie 2010 în București, România, de către Academia Europeană HIV/SIDA în cadrul Institutului Național de Boli Infecțioase "Prof. Dr. Matei Balș". Cursul "Infecția cu HIV, tratamentul antiretroviral la maturi și adolescenți" a fost combinat cu un stagiu practic în cadrul Academiei Europene HIV/SIDA și a fost destinat medicilor infecționiști implicați în activitatea cabinetelor teritoriale pentru supravegherea medicală și tratamentul antiretroviral în condiții de ambulator. În cadrul instruirii au fost abordate supravegherea pacienților cu HIV, tratamentul antiretroviral la adulți și adolescenți, indicarea TARV, aderența la TARV, managementul eșecurilor TARV, TARV la UDI, coinfectia HIV/TB, HIV/HVB, HIV/HVC, etc. 7 specialiști au participat la acest curs.

Activitatea: Consolidarea capacităților membrilor echipelor multidisciplinare (specialiștilor din alte domenii decât cel medical) în managementul cazului cu HIV

Statut: finalizat

Centrul PAS a organizat două cursuri de instruire în perioadele 29 iunie – 1 iulie 2010 și respectiv 20-22 octombrie 2010 la Chișinău pentru reprezentanții ONG-urilor care prestează servicii pentru PTH și familiile acestora (manageri, asistenți sociali, consilieri de la egal la egal, lucrători în teren). Cursurile axate pe "Managementul cazului cu HIV" au abordat aspectele medico-sociale ale pacienților cu HIV, problemele aderenței la tratament, abordarea managementului cazului cu HIV în cadrul echipei multidisciplinare, stigma și discriminarea PTH, sindromul arderii profesionale. În total au fost instruite 52 persoane.

Totodată, în parteneriat cu MMPSF și Organizația Internațională a Migrației au fost organizate patru cursuri de instruire pentru echipele multidisciplinare raionale care funcționează conform ordinului nr. 33 al Ministerului Sănătății și Protecției Sociale din 13.01.2006. Cursurile axate pe „Protecția și asistența victimelor traficului de ființe

umane, violenței în familie și persoanelor infectate cu HIV/SIDA în cadrul Sistemului Național de Referire” au abordat aspectele legate de sistemul de protecție socială accesibil persoanelor infectate cu HIV/SIDA, sistemul național de referire pentru protecția și asistența victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane, fenomenul traficului de ființe umane, etc. Cursurile au fost organizate în perioadele 20-22 octombrie, 03-05 noiembrie, 17-19 noiembrie și respectiv 14-15 decembrie 2010 pentru echipele multidisciplinare din raioanele Basarabeasca, Drochia, Glodeni și Orhei. În total au participat 102 reprezentanți ai echipelor multidisciplinare (reprezenți ai Direcției/Secției asistență socială și protecție a familiei, Direcției învățământ, tineret și sport, instituției medicale și sanitare raionale, comisariatului de poliție, oficiului stării civile, Agenției teritoriale pentru ocuparea forței de muncă, ONG-urilor specializate și alți actori relevanți).

Activitatea: *Elaborarea regulamentului/ghidurilor care să asigure interacțiunea dintre instituțiile responsabile de managementul cazului cu HIV*

Statut: în proces

Printr-o inițiativă comună, Centrul PAS și Biroul UNAIDS din Moldova au contractat doi experți internaționali pentru evaluarea serviciilor existente în domeniu HIV/SIDA și relațiile dintre instituțiile care oferă aceste servicii și elaborarea unui concept clar privind implementarea unui sistem comprehensiv al managementului cazului cu HIV. În cadrul vizitei de la începutul lunii august 2010, experții s-au întâlnit cu reprezentanții Ministerului Sănătății, Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Centrului PAS, Biroului UNAIDS din Moldova, Centrului SIDA, Spitalului de Boli Infecțioase "Toma Ciorbă", autorităților publice locale, instituțiilor medicale teritoriale, serviciului social, Fundației Soros-Moldova, Ligii PTH și ONG-urilor active în domeniu. Raportul acestei consultanțe va servi pentru elaborarea unui ghid practic în managementul cazului cu HIV pentru specialiștii din domeniu.

Ref II: Stabilirea unei abordări complexe în prestarea serviciilor pentru PTH

Aria serviciilor oferite: Fortificarea sistemului

Activitatea: *Instruirea membrilor echipelor TARV la Centrele de Instruire ale Organizației Mondiale a Sănătății*

Statut: finalizată

Centrul PAS în colaborare cu MS și MMPSF a organizat două cursuri de instruire în străinătate pentru specialiștii medicali și din alte domenii din țară.

În perioada 31 mai – 04 iunie 2010, la Sankt Petersburg, Federația Rusă, de către AIHA a fost organizat cursul "Managementul cazului cu HIV" destinat reprezentanților echipelor multidisciplinare (manageri, medici, psihologi, asistenți sociali, consultanți). Cursul a abordat aspecte medico-sociale ale pacienților cu HIV, problemele aderenței la tratament și abordarea managementului cazului cu HIV în cadrul echipei multidisciplinare. 26 specialiști au participat la acest curs.

Un alt curs de instruire a fost organizat în perioada 06-10 decembrie 2010 în București, România, de către Academia Europeană HIV/SIDA în cadrul Institutului Național de Boli Infecțioase "Prof. Dr. Matei Balș" pentru medicii infecționiști-pediatri implicați în activitatea cabinetelor teritoriale pentru supravegherea medicală și tratamentul antiretroviral în condiții de ambulator. Axat pe "Infecția HIV la copii, tratamentul antiretroviral" cursul a abordat tratamentul antiretroviral la copii, monitorizarea eficacității, toxicității, respectarea regimului de tratament, etc. 4 specialiști au participat la acest curs.

Ref IV: Îmbunătățirea cunoștințelor prestatorilor de servicii sociale în domeniul HIV/SIDA

Aria serviciilor oferite: Tratamentul ARV și monitorizarea

Activitatea: Îmbunătățirea cunoștințelor despre HIV și SIDA a asistenților sociali din cele mai afectate regiuni

Statut: finalizată

Fundația Soros-Moldova în colaborare cu MMPSF a organizat un șir de instruirii de două zile pentru asistenții sociali din sistemul social public în scopul îmbunătățirii abilităților de prestare a serviciilor PTH. Cursurile au abordat aspectele sociale ale HIV/SIDA, drepturile omului și cadrul legal cu privire la HIV/SIDA, tratamentul ARV și aderența, rolul societății civile în suportul PTH, colaborarea între sectoarele medical, social și neguvernamental, protecția copiilor infectați și afectați de HIV, îngrijirile paliative, etc. Organizate în perioadele 26-27 martie, 16-17 aprilie, 9-10 septembrie, 19-20 octombrie, 28-29 octombrie și 10-11 noiembrie 2010, cursurile au reunit 156 specialiști din toată țara.

Activitatea: Revizuirea curriculum-ului pentru asistenții sociali, conform recomandărilor OMS și elaborarea modulului de curs în abordarea integrată a PTH

Statut: finalizată

Curriculum-ul pentru formarea continuă a asistenților sociali comunitari în domeniul HIV/SIDA a fost revizuit în baza recomandărilor OMS în scopul asigurării unei abordări integrate a prevenirii HIV, tratamentului, îngrijirii și suportului pentru PTH. Curriculum-ul a fost examinat și aprobat de către GTL pentru asistență și protecției sociale și ulterior aprobat de MMPSF, ordin nr. 221-P1 din 4 iunie 2010. În baza curriculum-ului menționat a fost elaborat și imprimat modul de instruire pentru asistenții sociali (1000 exemplare).

Ref V: Instituționalizarea instruirii prestatorilor de servicii în domeniul HIV/SIDA prin e-learning (învățământ la distanță)

Aria serviciilor oferite: Fortificarea sistemului

Activitatea: Preluarea experienței altor țări în e-learning

Statut: finalizată

Centrul PAS a susținut vizita a doi reprezentanți ai Școlii de Sănătate Publică din Republica Moldova la Institutul Catolic din Rennes, Franța în perioada 18-24 octombrie 2010 în scopul unui schimb de experiență între instituțiile menționate. În cadrul vizitei au avut loc mai multe întâlniri cu administrația Școlii din Rennes, a fost preluată experiența instituției vizitate în instruirea la distanță, s-a lucrat în echipă cu specialiștii în domeniul tehnologiilor informaționale pentru dezvoltarea unui curs/modul comun pentru studenții celor două instituții educaționale, etc.

Activitatea: *Elaborarea curriculum-ului pentru Universitatea de Medicină și Farmacie în HIV/SIDA destinate formării continue a specialiștilor medicali*

Statut: în proces

Fundația Soros-Moldova în parteneriat cu ȘSP a semnat un acord cu Asociația „Masterat în Sănătate Publică” în vederea consolidării capacităților prestatorilor de servicii medicale în HIV/SIDA prin învățământul la distanță (e-learning).

Pentru elaborarea curriculum-ului a fost instituit un grup de lucru format din experți în medicină (medici de familie și infecționiști), manageri din sistemul de sănătate, reprezentanți ai USMF și clinicieni care au identificat domeniile pentru curriculum (epidemiologie, concepte cheie, suport și îngrijire, asistență pentru grupurile vulnerabile, comunicare și dezvoltare personală, M&E, drepturile omului în contextul HIV/SIDA, CTV, cadrul general HIV/SIDA) și nivelele de instruire (de bază, intermediar și avansat) reieșind din diversitatea personalului medical care urmează a fi instruit.

De asemenea a fost elaborată platforma Web e-learning (<http://www.elearning.public-health.md/login/index.php>.) și dezvoltat un software special "Task Management" în conformitate cu necesitățile principalelor trei categorii de utilizatori: administrație, profesori, vizitatori/studenți. Administratorul are acces deplin la software, profesorii și tutorii pot monitoriza participarea studenților din clasele virtuale iar studenții pot accesa materiale de curs, prezentări și se pot auto-evalua. Primul modul „Informație generală despre HIV/SIDA” a fost deja plasat pe site.

Activitatea: *Dotarea sălii de cursuri a Școlii de Sănătate Publică*

Statut: finalizată

Centrul PAS a dotat sala de cursuri a ȘSP cu un lot de echipament (computere, server pentru baza de date, copiator, imprimantă, proiector, laptop, etc.) pentru a asigura infrastructura tehnică necesară implementării corespunzătoare a cursurilor.

Activitatea: *Instruiri de bază pentru cursurile e-learning*

Statut: în proces

Sistemul de e-learning este o experiență inovatoare pentru țara noastră respectiv specialiștii necesită întâi de toate instruire în utilizarea metodologiei e-learning, după care cursurile la distanță urmează să fie testate și pilotate.

În acest context au fost organizate trei cursuri de instruire în perioadele 13-16 septembrie și 22-25 septembrie pentru medici de familie și manageri din sistemul de sănătate cu tematica „Informații generale despre HIV/SIDA” și „e-learning ca instrument de învățământ la distanță”.

Cursurile au abordat contextul general, drepturile omului în contextul HIV/SIDA, CTV și aspectele legate de e-learning cum ar fi: sistemul bazat pe web, managementul paginii

web, structura de login, comunicarea între participanți prin intermediul chat-ului, forumului și e-mail-uri de grup, bazele de date, accesarea materialelor, etc. În total au fost instruiți 69 specialiști din toată țara.

Ref VI: Favorizarea parteneriatelor în asistența socială pentru PTH
Aria serviciilor oferite: Fortificarea sistemului

Activitatea: Elaborarea Planului Național de Acțiuni pe Protecția Socială și Asistența PTH

Statut: finalizată

MMPSF în colaborare cu partenerii săi de dezvoltare a elaborat Planul sectorial de acțiuni în domeniul protecției sociale a persoanelor afectate/infectate HIV/SIDA pentru anii 2011-2015 în scopul extinderii activităților de prevenire, asigurare a accesului la servicii sociale și creării unui sistem de protecție socială deschis pentru persoanele infectate sau afectate de HIV. Planul are drept obiective: promovarea măsurilor de protecție socială a PTH și copiilor infectați sau afectați de HIV; dezvoltarea Sistemului Național de Referire adresat pentru asistența și protecția persoanelor; dezvoltarea serviciilor sociale adresate persoanelor și copiilor afectați/infectați HIV/SIDA; evidența automatizată a persoanelor infectate/afectate HIV/SIDA în sistemul de protecție socială; promovarea măsurilor de protecție a persoanelor infectate/afectate HIV/SIDA la locul de muncă; promovarea măsurilor de protecție a lucrătorilor migranți.

Planul a fost examinat și aprobat de către GTL pentru asistență și protecției sociale și ulterior aprobat de MMPSF, ordin nr. 188 din 12 noiembrie 2010.

Activitatea: Asigurarea legăturii între specialiștii în sănătate și asistenții sociali

Statut: în proces

Centrul PAS a procurat un lot de tehnică de calcul (300 computere) destinată asistenților sociali pentru raportarea cazurilor de protecție și asistență a persoanelor infectate și afectate de HIV. Echipamentul este distribuit cu titlu gratuit conform Ordinului MMPSF nr. 198 din 01 decembrie 2010.

Ref VII: Fortificarea capacității instituționale pentru prestarea serviciilor sociale pentru PTH
Aria serviciilor oferite: Fortificarea sistemului

Activitatea: Instruirea personalului din cadrul Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei în HIV/SIDA (planificare strategică, M & E, etc)

Statut: finalizată

Fundația Soros-Moldova în colaborare cu MMPSF, MS, Centrul PAS, Birourile UNAIDS și OMS din Moldova au organizat în perioada 5-6 februarie 2010 un curs de instruire în HIV/SIDA, planificare strategică și M&E pentru angajații MMPSF în vederea îmbunătățirii cunoștințelor în domeniul HIV/SIDA și managementul cazului cu HIV, prezentarea serviciilor pentru persoanele infectate și afectate de HIV în țară. Seminarul „Fortificarea capacităților angajaților sistemului social în cadrul Programului Național de Profilaxie și Control al HIV/SIDA și ITS” a reunit 24 specialiști din cadrul MMPSF.

Activitatea: *Susținerea grupului național de lucru în domeniul protecției sociale*

Statut: în proces

Grupul tehnic de lucru (GTL) pentru asistență și protecției sociale a fost instituit prin ordinul MMPSF nr. 12-P din 14 februarie 2010 în scopul facilitării cooperării între principalii actori din domeniul protecției sociale a PTH. GTL se reunește în mod regulat în funcție de necesități sau la cererea membrilor grupului tehnic de lucru. Prima ședință a grupului a avut loc pe date de 12 martie 2010 și a abordat activitățile din cadrul proiectului „Reducerea impactului infecției HIV în Republica Moldova” finanțat de Fondul Global. Pe parcursul anului 2010 GTL pentru asistență și protecție socială s-a reunit de 7 ori (procese verbale ale ședințelor pot fi accesate pe site-ul CNC: www.ccm.md).

Activitatea: *Asigurarea vizitelor de monitorizare în teren*

Statut: în proces

Centrul PAS a procurat un microbus pentru MMPSF în scopul facilitării vizitelor de monitorizare a serviciilor de asistență socială prestate PTH în cadrul sistemului, respectării deciziilor GTL pentru asistență și protecție socială și nu în ultimul rând pentru a fortifica, prin vizitele în teren, parteneriatul cu Echipele Multidisciplinare raionale și a consolida sistemul de protecție socială a PTH.

OBIECTIVUL 2. Îmbunătățirea calității vieții Persoanelor care trăiesc cu HIV

Ref III: Instruirea personalului medical în tratamentul HIV/SIDA și îngrijire în conformitate cu protocoalele OMS

Aria serviciilor oferite: Tratamentul antiretroviral și monitorizarea

Activitatea: *Revizuirea, tipărirea și distribuirea curriculum-ului HIV/SIDA pentru colegiile și universitatea de medicină și îmbunătățirea cunoștințelor specialiștilor colegiilor de medicină în domeniul HIV/ SIDA*

Statut: în progres

Centrul PAS în colaborare cu Colegiul Național de Medicină și Farmacie și Universitatea de Medicină și Farmacie a lansat revizuirea curriculum-ului HIV/SIDA pentru învățământul medical post-secundar și universitar. În acest scop au fost contractate două echipe de specialiști din cadrul colegiului și respectiv universității de medicină care au drept obiectiv revizuire curriculum-ului existent și elaborarea unor ghiduri pentru profesori și suporturilor de curs pentru elevi/studenti. Ghidurile pentru profesori urmează să servească drept suport metodic pentru cadrele didactice din colegiile și universitatea de medicină, iar suporturile de curs pentru elevi/studenti drept materiale de instruire în cadrul formării profesionale inițiale.

Ghidul pentru profesori și suportul de curs în "Infecția cu HIV" pentru Colegiile de Medicină și Farmacie au fost finalizate, discutate și recomandate spre editare de Consiliul metodic al Colegiului Național de Medicină și Farmacie, proces verbal nr. 2 din 25 octombrie 2010. Ghidul pentru profesori și suportul de curs în "Infecția cu HIV" pentru Universitatea de Medicină și Farmacie sunt în curs de elaborare.

Drept urmare a revizuirii curriculum-ului HIV/SIDA a Colegiilor de Medicină și Farmacie, în perioada 17-19 decembrie 2010 a fost organizat un curs de instruire în „Infecția cu HIV și predarea acestui subiect în cadrul colegiilor de medicină” destinat profesorilor de la colegii implicați în predarea HIV/SIDA în aceste instituții. Cursul a abordat curriculum-ul HIV/SIDA în cadrul colegiilor de medicină, metodele de predare și aspectele medicale ale infecției cu HIV și a reunit 25 specialiști.

Activitatea: Instruirea personalului medical în îngrijiri paliative

Statut: finalizată

În contextul instituirii unei Secții de Îngrijiri Paliative pentru persoanele care trăiesc cu HIV, Centrul PAS a organizat, în perioada 14-16 decembrie 2010, în Chișinău, un curs de instruire în „Îngrijirile paliative în infecția cu HIV” destinat medicilor, asistenților medicali, psihologilor implicați în acordarea îngrijirilor paliative persoanelor infectate cu HIV. Cursul a abordat aspectele psiho-sociale și medicale ale îngrijirilor paliative în cadrul infecției cu HIV. Aspectele psiho-sociale au fost prezentate de un expert străin cu experiență vastă în domeniu care este psihologul clinician principal în cadrul Institutului Național de Boli Infecțioase "Prof. Dr. Matei Balș" din București, România. 24 de specialiști au participat la acest curs.

Activitatea: Instruirea medicilor infecționiști și personalului medical din serviciul de medicină primară

Statut: finalizată

În contextul decentralizării supravegherii medicale și tratamentului antiretroviral, Centrul PAS a organizat în perioada 30 noiembrie – 2 decembrie 2010 și respectiv 8-10 decembrie 2010, la Chișinău, două cursuri de instruire în „Supravegherea medicală a pacienților infectați cu HIV” destinate medicilor infecționiști din cabinetele de tratament ARV și medicilor infecționiști responsabili de supravegherea medicală a persoanelor infectate cu HIV de la nivel de raion/municipiu. În cadrul cursurilor au fost abordate sistemul de acordare a asistenței medicale persoanelor infectate cu HIV, monitorizarea clinică și de laborator a persoanelor infectate cu HIV, tratamentul ARV, managementul gravidelor infectate cu HIV, profilaxia post-expunere, supravegherea copiilor născuți de mame infectate cu HIV, activitatea centrelor regionale sociale pentru persoanele infectate și afectate de HIV. 45 specialiști din toată țara au participat la aceste cursuri.

Ref VIII: Asigurarea suportului PTH în îngrijirea paliativă prin instituirea Secției de Îngrijire Paliativă

Aria serviciilor oferite: Îngrijire și suport pentru bolnavii cronici

Statut: în proces

În colaborare cu Ministerul Sănătății a fost identificată localizarea viitoarei Secții de Îngrijiri Paliative. Aceasta este amplasată în incinta IMSP Dispensarul Dermatovenerologic Republican, vizavi de Secția de tratament a persoanelor HIV infectate și bolnave cu SIDA care se află în gestiunea IMSP Spitalului de Boli Infecțioase "Toma Ciorbă" și are o suprafață totală de 799m². Centrul PAS a asigurat proiectarea secției de dermatovenerologie reprofilită în Secției de Îngrijiri Paliative pentru a răspunde necesităților și în luna septembrie 2010 a lansat lucrările de renovare.

De asemenea au fost procurate sau lansate procedurile de procurare pentru echiparea secției (mobilier, inclusiv medical, echipament electrocasnic, safeuri, etc.) și dotarea acestora cu un autovehicul specializat pentru asigurarea bunei sale funcționări.

În paralel Ministerul Sănătății a instituit un Grup de Lucru pentru elaborarea regulamentului Secției de Îngrijiri Paliative.

Ref IX: Promovarea și îmbunătățirea aderenței la TARV
Aria serviciilor oferite: Îngrijire și suport pentru bolnavii cronici

Activitatea: Asigurarea PTH cu pachete alimentare în vederea creșterii aderenței la tratament

Statut: în proces

Statutul socio-economic al PTH este unul din factorii determinanți ai ratei mari de abandon a TARV. Pentru a micșora rata abandonului și crește aderența la tratament în cadrul proiectului este asigurat suportul alimentar pentru PTH prin distribuția pachetelor alimentare. În acest sens la începutul anului 2010 Liga PTH a elaborat criteriile de vulnerabilitate a PTH în baza cărora sunt selectați beneficiarii și mecanismul de distribuire al pachetelor alimentare. Criteriile au fost examinate și aprobate în cadrul GTL pentru protecție și asistență socială din 28 aprilie 2010. Astfel pe parcursul anului au beneficiat de pachete alimentare trimestriale (în valoare de 30 Euro) 588 persoane care trăiesc cu HIV.

Activitatea: Granturi pentru ONG-urile care prestează servicii PTH și familiilor acestora

Statut: în proces

Fundația Soros-Moldova a susținut implementarea proiectelor orientate spre suportul în teren a PTH și familiilor acestora oferind ONG-urilor active în domeniul HIV/SIDA 11 granturi în bază de concurs. Proiectele acoperă toate regiunile Republicii Moldova inclusiv teritoriul din stânga Nistrului și au drept scop susținerea PTH și familiilor acestora, îmbunătățirea calității vieții PTH, oferirea serviciilor și referirea PTH la servicii sociale, psiho-sociale și medicale, integrarea PTH în societate, elaborarea și distribuirea materialelor informațional-educative.

ONG-urile contractate și regiunile acoperite în cadrul proiectelor sunt prezentate în tabelul de mai jos.

#	Denumirea ONG-ului/urilor	Localitățile acoperite cu servicii în cadrul proiectelor
1	ONG „Respirația a Doua” în parteneriat cu ONG „Șansa Plus”	Bălți, Dondușeni, Fălești, Șoldănești, Edineț, Otaci, Glodeni, Sîngerei, Briceni, Drochia, Ocnița
2	ONG „Centrul Regional de Politici Comunitare”	Strășeni, Hîncești, Orhei, Telenеști, Ungheni, Nisporeni
3	ONG „Credința”, Chișinău în parteneriat cu ONG „Copilărie pentru toți”	Chișinău (inclusiv suburbiile: Cricova, Grătiești, Stăuceni, Budești, Bubuieci, Cruzești), Vadul lui Vodă Călărași, Criuleni, Dubăsari, Rezina, Căușeni, Ștefan Vodă
4	ONG „Credința – N”	Bălți, Florești, Rîșcani

5	ONG „Credința - T”	Tiraspol (parțial), Dubăsari, Grigoriopol
6	ONG „Biaz Gul”	Comrat, Ceadir-Lunga, Basarabeasca, Cimislia, Taraclia
7	ONG „Belaia Roza”	Tiraspol, Râbnița, Camenca, penitenciarele din stînga Nistrului
8	ONG „Zdorovoe Budushcee”	Tiraspol, Slobozia, Dnestrovsc
9	ONG „Miloserdie”	Bender
10	ONG „Speranta Vietii”	Cahul, Vulcănești, Leova, Cantemir
11	ONG „Viața Nouă” în parteneriat cu ONG „Mamele pentru viață”	Chișinău, Anenii Noi, Ialoveni, Soroca, penitenciarele din Republica Moldova

În cadrul proiectelor este oferită o gamă largă de servicii pentru PTH și familiile acestora și anume: consultanță medicală, asistență psihologică, kinetoterapie/ftzioterapie, consiliere socială, asistență de la egal la egal, suport în obținerea documentelor de identitate și a altor documente, referire la serviciile prestate de instituțiile publice, grupuri de ajutor reciproc pentru PTH, copiii HIV infectați și familiile acestora, activități de informare și educare, îngrijire la domiciliu, etc. Pe parcursul anului au beneficiat de servicii de îngrijire și suport 3,717 persoane care trăiesc cu HIV și peste 1,400 membri ai familiilor acestora.

Pentru a susține activitățile de informare și educare în cadrul proiectelor, Fundația Soros-Moldova a elaborat/preluat în strînsă colaborare cu ONG-urile care implementează proiectele de suport pentru PTH un set de materiale (Женщины, беременность, дети и ВИЧ, Женские вопросы, Беременность - серия для людей позитивных, АРВ препараты - серия для людей позитивных, Тем кто в первые узнал о своём ВИЧ статусе - серия для позитивных людей, Что такое дискордантность?), care au fost tiparite (52,000 exemplare) și sunt distribuite ONG-urilor.

Pentru a asigura calitatea serviciilor prestate și implementarea corespunzătoare a activităților proiectelor de suport a PTH și familiilor acestora, FSM a organizat un șir de instruirii pentru reprezentanții ONG-urilor menționate în tabel, după cum urmează:

- Un curs de instruire în "Monitorizarea a programelor de îngrijire și suport pentru PTH" în perioada 31 martie – 02 aprilie 2010 la care au participat 27 reprezentanți ai ONG-ilor. Cursul a abordat aspecte legate de monitorizarea și evaluare activităților organizației, planul de monitorizare, indicatorii – definiții și instrumente de măsurare, sursele de date, calitatea datelor, identificatorul unic, înregistrarea beneficiarilor proiectului, etc.
- Două cursuri de instruire în "Îngrijiri paliative pentru persoanele cu HIV" în perioadele 12-14 mai și 24-26 mai 2010 la care au participat 44 asistenți sociali din proiecte. Cursul a abordat principiile îngrijirilor paliative, TARV ca parte a îngrijirilor paliative, rolul echipei multidisciplinare, etica, dreptul pacientului la decizie, sportula social pentru PTH, stigmatizarea și discriminarea asociată infecției HIV, etc.
- Un curs de instruire în "Managementul organizational" în perioada 27-29 mai 2010 la care au participat 22 persoane (directori ai ONG-urilor și coordonatori ai proiectelor). Cursul a abordat structura organizațională a ONG-ului,

managementul organizațional și reorganizarea, ciclul managementului, cadrul legal, managementul resurselor umane, etc.

Activitatea: Granturi pentru a asigura funcționarea centrelor sociale regionale

Statut: în proces

În contextul instituirii centrelor regionale sociale în fiecare regiune a țării (Centru – Chișinău, Nord – Bălți, Sud - Comrat și Regiunea de Est – Tiraspol), Fundația Soros-Moldova a susținut implementarea a patru proiecte de susținere a centrelor în fiecare dintre aceste regiuni. În tabelul de mai jos sunt arătate ONG-urile regionale și centrele regionale sociale susținute.

#	Denumirea ONG-ului/urilor	Centru regional susținut
1	ONG „Respirația a Doua”, Bălți,	Centru social regiunea Nord
2	ONG „Credința”, Chișinău	Centru social regiunea Centru
3	ONG „Biaz Gul”, Comrat	Centru social regiunea Sud
4	ONG „Zdorovoe Budushcee” în parteneriat cu ONG „Belaia Roza”, Tiraspol	Centru social regiunea de Est

În cadrul acestor proiecte ONG-urile regionale oferă un șir de servicii cum ar fi consiliere medicală, suport psihologic, consiliere socială, asistență de la egal la egal, servicii de referire. ONG-urile regionale sunt de asemenea implicate în selecția beneficiarilor de pachete alimentare, procurarea și distribuirea pachetelor adulților cât și în identificare și asigurarea suportului pentru copiii infectați și afectați de HIV (pachete alimentare și îmbrăcăminte/rechizite școlare).

**Ref X: Asigurarea identificării și aderenței la TS a UDI prin asistența ONG-urilor
Aria serviciilor oferite: Îngrijire și suport pentru bolnavii cronici**

Statut: în proces

ONG Viața Nouă în colaborare cu DRN, FSM, ONG "Tinerii pentru Dreptul la Viață", ONG "Zdorovoe Budueshee" Tiraspol implementează un șir de activități orientate spre identificarea UDI, evaluarea necesităților acestora, asigurarea suportului psiho-social, referirea la servicii de dezintoxicare și reabilitare, referirea la TS orientate spre creșterea aderenței la TS și creșterea calității vieții UDI.

Pentru a mări accesul beneficiarilor la servicii au fost instituite patru centre regionale de zi în Chișinău, Bălți, Cahul și Tiraspol care prestează servicii UDI, inclusiv din sectorul penitenciar, și familiilor acestora.

Centrele de zi oferă o gamă largă de servicii cum sunt: consiliere psihologică, suport alimentar (pachete alimentare), consiliere de la egal la egal, consultanță juridică, referire la servicii medicale și sociale, referire la TS, consiliere în TS, servicii în teren, activități de informare și distribuire de materiale informaționale, grupuri de ajutor reciproc, etc.

Pe parcursul anului 2010, 225 UDI au beneficiat de cel puțin trei servicii oferite în cadrul centrelor. De asemenea au fost distribuite 648 pachete alimentare persoanelor aflate în TS, inclusiv din penitenciare pentru a crește aderența la tratament.

Ref XI: Suport pentru copii infectați și afectați de HIV

Aria serviciilor oferite: Suport pentru copii orfani și bolnavi cronici

Activitatea: Asigurarea suportului pentru copii infectați și afectați de HIV: pachete alimentare, îmbrăcăminte și rechizite școlare

Statut: în proces

Alimentarea adecvată este indispensabilă pentru a asigura calitatea vieții și eficiența tratamentului antiretroviral la copii cu HIV/SIDA. În acest sens toți copii HIV infectați și copii de până la vârsta de 18 luni cu statut nedeterminat născuți din mame HIV pozitive beneficiază de pachete alimentare trimestriale (în valoare de 30 Euro). Pe parcursul anului au primit pachete 236 copii infectați și afectați de HIV.

De asemenea, reieșind din faptul că familiile afectate de HIV deseori se confruntă cu probleme financiare și nu-și pot asigura copii cu lucrurile necesare pentru școală, toți copii HIV infectați sunt asigurați de două ori pe an cu un set de îmbrăcăminte și rechizite școlare/jucării pentru a le asigura dreptul la educație. 65 de copii HIV infectați au beneficiat de două ori de acest suport pe parcursul anului 2010.

Activitatea: Organizarea taberelor de vară pentru copii infectați și afectați de HIV și mamele acestora

Statut: finalizată

Liga PTH a organizat în perioada 02-08 august 2010, un sejur gratuit pentru copiii infectați și afectați de HIV și însoțitorii acestora în tabără de vară „Florica”, Vadul-lui-Vodă, în vederea îmbunătățirii calității vieții copiilor infectați și afectați de HIV. Programul taberei a inclus activități de joc și instructive, îndreptate spre dezvoltarea la copii și părinți a deprinderilor de comunicare și îmbunătățire a nivelului de inițiativă și independență. În total 54 persoane (30 copii și 24 însoțitori) au beneficiat de acest sejur. Alți 20 copii infectați sau afectați de HIV au avut posibilitatea de a se odihni gratuit în tabere de vară în perioada 19-29 august 2010 datorită suportului Direcțiilor municipale pentru protecția drepturilor copilului din municipiile Chișinău și Bălți. Foile de odihnă gratuite au fost oferite datorită solicitărilor Ligii PTH.

Activitatea: Instruirea personalului taberelor de vară în HIV/SIDA

Statut: finalizată

Fundația Soros-Moldova în colaborare cu MMPSF a organizat două sesiuni de instruire în HIV/SIDA cu durata de o zi pentru personalul din taberele de vară în vederea pregătirii acestora pentru necesitățile speciale ale copiilor infectați sau afectați de HIV. Sesiunile au avut loc pe data de 2 și respectiv 3 noiembrie 2010 și au abordat informația generală despre HIV/SIDA, epidemiologia HIV/SIDA în Republica Moldova, stigma și discriminarea, impactul psiho-social al infecției HIV la copii și adolescenți, specificul îngrijirilor acordate copiilor infectați sau afectați de HIV, protecția copilului rămas fără îngrijire părintească, etc. Instruirile au reunit 36 participanți.

Activitatea: Instruirea părinților adoptivi și personalului din căminele de tip familial

Statut: finalizată

Fundația Soros-Moldova în colaborare cu MMPSF a organizat trei cursuri de instruire în „Asistența maternală profesională a copiilor infectați sau afectați de HIV în cadrul sistemului de asistență socială” pentru părinții adoptivi și personalul căminelor de tip familial în vederea îmbunătățirii abilităților de prestare a serviciilor profesionale pentru

copiii infectați sau afectați de HIV. Cursurile au avut loc în perioadele 27-28 octombrie, 3-4 noiembrie și 17-18 noiembrie 2010 și au abordat aspectele legate de drepturile copilului, protecția copilului rămas fără îngrijire părintească, plasarea copilului în cadrul sistemului profesional de asistența maternală ca o formă de protecție, noțiunile de bază privind HIV/SIDA, impactul psiho-social al infecției cu HIV la copii și adolescenți și specificitatea de îngrijire acordată copiilor infectați sau afectați de HIV. Un număr total de 74 de specialiști au participat la aceste instruirii.

Activitatea: *Elaborarea modulului de curs pentru instruirea asistenților parentali profesioniști angajați în cadrul sistemului social*

Statut: finalizată

Curriculum-ul în domeniul instruirii asistenților parentali profesioniști a fost revizuit și suplimentat cu o secțiune referitor la HIV/SIDA și îngrijirea și suportul copiilor infectați sau afectați de HIV. Modulul de curs elaborat pentru instruirea părinților profesioniști a fost examinat și aprobat de GTL pentru asistență și protecție socială și ulterior aprobat de MMPSE, ordin nr. 175 din 13 octombrie 2010. Modulul de curs a fost tipărit (600 exemplare) și este distribuit participanților la instruire.

Ref XII: Instituirea centrelor sociale regionale pentru PTH

Aria serviciilor oferite: Suport pentru copii orfani și bolnavi cronici

Statut: în proces

Un component important a proiectului este crearea și menținerea centrelor regionale pentru persoane infectate și afectate de HIV pentru a îmbunătăți calitatea vieții persoanelor cu HIV prin oferirea unui șir de servicii noi dezvoltate și referirea la serviciile deja existente din sistemul de protecție socială. Astfel de centre vor fi instituite în patru regiuni ale țării: Centru – Chișinău, Nord – Bălți, Sud - Comrat și Regiunea de Est - Tiraspol.

Locațiile pentru amplasarea centrelor sociale pentru persoanele infectate și afectate de HIV au fost identificate în strânsă colaborare cu MMPSE și APL în gestiunea cărora vor trece centrele și care după finisarea proiectului vor prelua costurile de operare a acestora. În urma demersurilor Consiliile Municipale au decis să ofere pentru centre următoarele spații:

- Municipiul Chișinău: spațiu cu o suprafață aproximativă de 741m² (parte a fostului bloc alimentară (etajul 1 și 2)) în incinta Spitalului Clinic Municipal nr. 1, strada Melestiu 20 lit. M.
- Municipiul Bălți: spațiu cu o suprafață aproximativă de 505 m² (aripa dreapta a grădiniței) din strada Victoriei 7A.
- Municipiul Tiraspol: spațiu cu o suprafață de 474 m² pe strada Mira 33.

Centrul PAS a asigurat proiectarea clădirilor oferite de APL pentru a răspunde necesităților, iar lucrările de reabilitarea au demarat în luna noiembrie pentru centrele sociale din municipiile Chișinău, Bălți și Tiraspol.

În ce privește regiunea de Sud, după o tentativă eșuată, se duc negocieri cu autoritățile centrale pentru identificarea unui alt spațiu pentru centrul social.

De asemenea au fost procurate microbuse pentru buna funcționare a centrelor și lansate procedurile de procurare pentru echiparea acestora (mobilier, echipament IT și multimedia, jucării și cărți pentru copii, etc.)

Între timp a fost elaborat și aprobat prin ordin de minister (ordinul Ministerului MMPSF nr. 216-P din 31 mai 2010) conceptul centrului regional social pentru persoanele infectate și afectate de HIV. Iar la moment, în strânsă colaborare MMPSF, ONG-urilor regionale se lucrează la regulamentul cadru pentru centre.

Ref XIII: Evaluarea situației drepturilor omului în contextul HIV/SIDA

Aria serviciilor oferite: Reducerea stigmei

Activitatea: Evaluarea respectării drepturilor omului în contextul HIV/SIDA

Statut: în proces

Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova a susținut realizarea unui studiu de evaluare a drepturilor PTH în Republica Molodva. Studiul a avut drept scop documentarea violării drepturilor persoanelor cu HIV/SIDA, evidențierea practicilor și lacunelor existente care cauzează încălcări ale drepturilor PTH și analiza curențelor sistemului care duc la încălcarea drepturilor PTH.

Raportul studiului intitulat „Incluziune sau Excluziune Socială: drepturile persoanelor cu HIV/SIDA în Republica Moldova?” a fost prezentat spre examinare GTL pentru M&E în luna Octombrie 2010. Raportul prezintă o analiza a drepturilor PTH care sunt încălcate în Republica Moldova (discriminare, stigmatizare, testare, confidențialitate, accesul la tratament și calitatea serviciilor medicale, dreptul la muncă și la protecție socială, alte drepturi - libertatea persoanei, dreptul de a întemeia o familie și dreptul la viața familială, dreptul la educație, accesul la justiție). Lansarea publică a raportului urmează a fi organizată la începutul anului 2011.

Activitatea: Instruirea juriștilor/avocaților din sistemul de asistență juridică gratuită garantată de stat

Statut: finalizată

În vederea implementării activităților de instruire destinate juriștilor/avocaților Institutului Ombudsmen/Avocații parlamentari, IDOM a organizat în perioada 19-21 februarie 2010 un curs de instruire pentru formatori (TOT) privind HIV/SIDA și drepturile omului. Cei 14 formatori au fost implicați ulterior în cursurile de instruire implementat în cadrul proiectului.

IDOM în colaborare cu Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat a organizat un șir de instruirii în "Drepturile omului, nediscriminarea, confidențialitatea și repararea prejudiciilor morale pentru persoanele care trăiesc cu HIV" destinate ombudsmenilor și avocaților care oferă asistență juridică gratuită în cadrul sistemului de asistență garantată de stat. Cursurile au abordat aspecte legate de dreptul la viața privată din perspectiva CEDO, drepturile PTH, cadrul național și internațional în domeniu, încălcarea drepturilor PTH, încadrarea juridică a încălcărilor, discriminarea PTH, normele deontologice profesionale în relația cu un client PTH, prejudiciile morale, etc. Pe parcursul anului au fost organizate 11 cursuri de instruire cu durata de două zile la care au participat 244 avocați și juriști din sistemul de asistență juridică garantată de stat.

Activitatea: *Revizuirea curriculum-ului Facultății de Drept pentru reflectarea aspectului HIV și protecției drepturilor PTH*

Statut: finalizată

IDOM în colaborare cu Facultatea de Drept a USM a revizuit curriculum-ul pentru studenții Facultății de Drept în vederea suplimentării cu subiectul HIV/SIDA și protecția drepturilor persoanelor infectate sau afectate de HIV. Modulul „Protecția drepturilor PTH” a fost aprobat și introdus în curriculum-ul Facultății de Drept pentru disciplinele „Protecția internațională a drepturilor omului” și „Dreptul medical” începând cu 1 septembrie 2010.

Ref IV: Asigurarea asistenței juridice și litigării **Aria serviciilor oferite: Reducerea stigmei**

Activitatea: *Asigurarea asistenței juridice PTH și litigării cazurilor strategice privind drepturilor PTH*

Statut: în proces

IDOM asigură asistență juridică/litigare gratuită PTH și familiilor acestora. În acest sens o echipă de avocați contractați în cadrul proiectului oferă servicii persoanelor care trăiesc cu HIV la nivel local. În baza unui orar prestabilit avocații se deplasează în teren și oferă consultații juridice în cadrul ONG-urilor care prestează servicii de îngrijire și suport PTH sau celor care oferă servicii grupurilor cu risc sporit de infectare. În total 142 PTH au primit asistență juridică pe parcursul anului. Asistența solicitată de PTH ține de probleme de ordin legal, civil (inclusiv divulgarea statutului HIV), administrativ.

Avocații programului au preluat 29 de cazuri de încălcare a drepturilor PTH pentru litigare strategică în vederea schimbării practicilor existente. Cazurile litigate țin de divulgarea statutului HIV fără informarea și permisiunea PTH, refuzul biroului de migrație și azil de a elibera certificat de imigrant străinilor HIV pozitiv, custodia copiilor HIV infectați abandonati, tratamentul degradant al PTH în timpul detenției, etc.

O parte din cazuri au fost soluționate pozitiv, o parte sunt în proces de examinare la Curtea Națională iar unul au ajuns la Curtea Europeană pentru Drepturile Omului.

Activitatea: *Elaborarea ghidului în drepturile PTH pentru juriști și reprezentanții ONG-urilor din domeniu*

Statut: în proces

IDOM a susținut elaborarea unui Ghid în domeniul promovării și protecției drepturilor persoanelor care trăiesc cu HIV destinat avocaților, juriștilor și membrilor organizațiilor neguvernamentale din domeniu. Ghidul include informație succintă și practică despre: HIV și SIDA, drepturile omului și sănătatea, cadrul normativ în vigoare și respectarea drepturilor PTH, apărarea drepturilor PTH pe plan național și internațional, și o analiză a bazei normative care asigură drepturile și garanțiile PTH în regiunea din stânga Nistrului.

Activitatea: *Instruirea reprezentanților ONG-urilor din domeniu în drepturile omului în contextul HIV/SIDA*

Statut: finalizată

IDOM a organizat în perioada 30-31 iulie 2010 un curs de instruire în „HIV/SIDA și drepturile omului” destinat reprezentanților ONG-urilor din domeniu. Cursul a abordat aspecte legate de HIV și SIDA, drepturile omului, ne-discriminare, respectarea confidențialității persoanelor HIV pozitive și mecanismele de acționare în cazurile de încălcare a drepturilor omului, dispozițiile legale naționale și internaționale privind HIV/SIDA. În total au fost instruiți 34 persoane dintre care 25 reprezentanți ai ONG-urilor și 9 avocați/juriști.

Activitatea: *Întruniri periodice cu Autoritățile Publice Locale și liderii comunităților cu privire la respectarea drepturilor PTH și promovarea incluziunii*

Statut: finalizată

IDOM în colaborare cu ONG-urile din domeniul HIV/SIDA au organizat 8 mese rotunde în orașele Orhei, Bălți, Căușeni, Cahul, Comrat, Ungheni și altele în vederea abordării problemelor legate de încălcarea drepturilor PTH în regiune. În cadrul întâlnirilor au fost abordate aspectele privind respectarea drepturilor persoanelor care trăiesc cu HIV, mecanismele naționale pentru protecția drepturilor PTH, rolul APL, specialiștilor medicali, asistenților sociali, ONG-urilor și altor actori pentru a preveni discriminarea persoanelor care trăiesc cu HIV și promova incluziunii acestora.

OBIECTIVUL 3. Fortificarea Ligii Naționale a PTH

Ref XV: Suport pentru Liga PTH

Aria serviciilor oferite: Fortificarea societății civile

Buna funcționare Ligii PTH a fost asigurată prin susținerea echipei secretariatului Ligii, dotarea secretariatului cu echipament informațional și logistic, automobil, mobilier necesar operării și implementării activităților în cadrul proiectului, susținerea dezvoltării paginii web a Ligii (<http://www.ligaaid.md>), elaborării și tipăririi buletinului Ligii și altor materiale informaționale, precum și a tuturor costurilor de administrare și operare.

Activitatea: *Participarea membrilor Ligii la evenimentele internaționale și instruirea membrilor Ligii*

Statut: finalizată

În vederea consolidării Ligii și dezvoltării capacităților membrilor acesteia, a fost susținută:

Participarea membrilor Ligii la evenimente internaționale după cum urmează:

- 24 reprezentanți ai 10 ONG-uri membri sau parteneri ai Ligii au fost în perioada 26-30 iulie 2010 într-o vizită de preluare a experienței ONG-urilor din cadrul Rețelei Ucrainene a PTH din orașele Nicolaev, Poltava și Cernigov din Ucraina. În fiecare oraș, participanții au studiat lucrul ONG-urilor locale și instituțiilor de stat, cu care colaborează aceste ONG-uri în oferirea suportului pentru PTH. De asemenea pentru participanții stagierilor s-au organizat mini-instruiri în Monitorizare și Evaluare, raportare și evidența documentelor, lucru în teren, etc. în dependență de domeniul serviciilor oferite.
- 3 reprezentanți ai Ligii au fost în perioada 1-5 noiembrie 2010, în vizită de studiu în Londra, Marea Britanie pentru preluarea experienței ONG-urilor religioase în

acordarea suportului și îngrijirii PTH dependente de droguri. Vizita a fost organizată în colaborare cu ONG "Positive Faith Initiative".

- un reprezentant al Ligii a participat în perioada 1-5 noiembrie 2010 la Atelierul regional pentru Europa de Est și Asia Centrală de dezvoltare a capacităților de lider pentru femeile HIV pozitive, organizat la Moscova, Federația Rusă.

Instruirea membrilor Ligii după cum urmează:

- în perioada 16-18 martie 2010, secretariatul Ligii a organizat un curs de instruire focusat pe parteneriatul în implementarea activităților de program și partajare responsabilităților între membrii Ligii și secretariatul Ligii, proiectele ONG-urilor regionale, mecanismele de implementare, monitorizarea activităților de proiect, etc. 25 persoane au participat la acest curs.
- în perioada 26-28 iunie 2010, a fost organizată o instruire în „Planificarea strategică a Ligii PTH și ONG-urilor membri ai Ligii” la care au participat 25 reprezentanți ai secretariatului Ligii, ONG-urilor membri și activiști.
- în perioada 6-8 decembrie 2010, secretariatul Ligii a organizat o sesiune de instruire în „Documentare și raportare” orientat spre îmbunătățire cunoștințelor și capacităților de documentare și raportare a activităților implementate în vederea asigurării unui management calitativ al proiectelor. 25 membri ai Ligii au participat la instruire.
- Începând cu luna martie 2010, membrii Ligii urmează cursuri de limbă română. În acest sens au fost instituite 6 grupe în Chișinău, Bălți, Tiraspol, Cahul și Comrat. La finele anului, 41 persoane din cele 53 inițial încadrate urmau cursurile.

Activitatea: Organizarea adunărilor bianuale a membrilor Ligii

Statut: finalizată

Secretariatul Ligii a organizat două adunări generale a membrilor Ligii în perioadele 21-22 mai și 17-19 noiembrie 2010. Prima adunare a fost focusată pe activitatea ligii, statutul acesteia, admiterea noilor membri, implicarea membrilor în procesul de luare a deciziilor, etc. Cea de a doua adunare a abordat activitatea Ligii în cadrul proiectului Fondului Global, runda 8, ajustarea statutului Ligii, direcțiile activităților de pledoarie în anul 2011, planificarea activităților pentru Ziua Mondială de Luptă împotriva SIDA, etc. De asemenea, în perioada 22-23 iunie 2010, a fost organizat un seminar în aspectele legale pentru ONG-uri în cadrul căruia au fost abordate principiile de funcționare a ONG-urilor, structura de bază, respectarea regulamentului Ligii, etc.

Activitatea: Organizarea evenimentelor în zile notabile (Ziua Mondială de Luptă împotriva SIDA, Ziua Comemorării persoanelor decedate de SIDA)

Statut: finalizată

De Ziua Comemorării persoanelor decedate de SIDA (16 mai 2010), Secretariatul Ligii PTH împreună cu membrii Ligii și alți parteneri au organizat un șir de evenimente consacrate comemorării persoanelor decedate de SIDA, cum ar fi: conferințe de presă, activități de informare și distribuire a materiale informaționale, discuții cu publicul, ceremonii religioase în cadrul bisericilor, etc. Activitățile au fost organizate de ONG-ul „Centrul Regional de Politici Comunitare” în colaborare cu Secretariatul Ligii, Biroul UNAIDS din Moldova și Fundația SIDA Est Vest în orașul Chișinău, ONG-ul „Respirația a Doua” în Bălți, ONG-ul „Viața Nouă” în Soroca, ONG-ul „Mamele pentru viață” în Anenii-Noi, ONG-ul „Biaz Gul” în Comrat și ONG-ul „Speranța Vieții” în Cahul.

De Ziua Mondială de Luptă împotriva SIDA, Fundația Soros-Moldova a oferit șase granturi mici ONG-urilor "Tinerii pentru Dreptul la Viață" Bălți, "Mamele pentru viața", "Biaz Gul", "Centrul de Resurse și Politici Comunitare", "Consult Nord", "Speranța Vieții" care au organizat în șir de evenimente consacrate acestei zile în teritorii, având drept scop sensibilizare a opiniei publice privind HIV/SIDA, informarea populației cu privire la infecția HIV, promovarea responsabilității pentru sănătatea personală, promovarea toleranței față de PTH și lupta împotriva stigmei și discriminării. În acest sens în diferite regiuni au fost organizate ședințe de informare pentru elevi, mese rotunde, întâlniri deschise cu PTH, târguri de binefacere, conferințe de presă, distribuire de materiale informaționale, concursuri tematice, etc.

Utilizarea fondurilor

Fondurile Grantului au fost disbursate și utilizate în conformitate cu planificările inițiale. Pe parcursul anului 2010 Centrului PAS i-au fost disbursate de către Fondul Global 4,501,594.00 Euro iar cheltuielile efective pentru implementarea activităților au fost de 2,789,163.52 Euro.